

نوراك يوردى

ناشرى : نوراك يوردى

مدىرى : آق جورە اوغلى يوسف

اداره مىدىرى : توفىق نورالدين

يىل ۱۳۳۰ ۶ ۱۵ مائىس ۱۳۳۰ يىل ۳ جلد ۶ ۶۶

ایتمشیدی که ناکاه تورك توتکچی سی اوساده بر بورودن عبارت اولان دیلسز
 نای ایله سخنه کلدی. متواضع بر صورتده اوطوردی و راست مقامی باشلادی.
 فقط آتلىك اك متبديسى اولان توتنگده مقاملىك جوق ده سادى اولماين راستی
 بوتورك صنعتکاری اويله بر مهارتله ایفا ایتمدی که آرتق هرکس کانبجی بی او توشمیدی.
 بر آراق نام بر ذوق دویق اوزره گوزلریمی یومدم. آغزینیه قدر دولی اولان
 سالونده صانکه نفس آلمیوردی... اويله ظن ایدیوردم که برداغك اتگنده بيم
 طاغك تپه سنده بهارك طراوتسندن وداوارلرینك اوتلاماسندن نشیاب اولان
 بر چوباندر، اوقویور. طاشلاری، طاغلاری کنديسیله برابر دیلندیریور،
 اوقوتیور، آغلا تیور، کولدریور...

موسیقی و ادبیات قسملریندن سوکراملی رقصار اجرا اوله رقی مجلسه ختام ویرلدی.
 باکو اعیانلرنندن بر جوقلری مسامریه کلدکاری کبی شهرک حاکمی ده حاضر
 ایدی. بالونک صافی حاصلاتی سکیز بیک روبله یه قریبدر. بو حاصلات بالطبع
 منافع ملیه یه صرف اولنق اوزره «نجات» جمعیتک صندیغه کیدیور.
 اوردی تورك

طبرعات

«پیام» ه جواب

۲۶ نيسان ۱۳۳۰ تاريخلی «پیام» ده علی کمال بك افنديك امضالریله
 انتشارايدن «عطالت فکریه» مقاله سنك عليهمزده کی مدطالرینی «تورك يوردی» نك
 کچن صایيسنده تلخیص ایتمش و خلاصه مزك طوغری اولوب اولمادیغنی بالذات
 مقاله صاحبندن صور مشدق. شیمدی یه قدر خلاصه مزك خطالی اولدیغنی - و یله یین
 اولمادی. بزده آرتق مذاکره موضوعنك آرامزده تعین و تقرر ایتمکینه قناعت
 کتیره دک، فکر و مطالعه لریمزی بروجه آتی عرض ایله یوروز:

(۱) يوسف آتچورانك مصدرة چيقان « ترك » غزته سنه يازديني « اوچ طرز سياست » مقبالة لرئده، على كمال بكك ظن و ادعا ايتدكارى كې ، « دولتىزى ، سلطنتىزى ، لسانىزى ، ادبىاتىزى ، بوتون مؤسسانىزى باشدن باشه تركلشديرملىز » دعوا و طلبى يوقدر . « اوچ طرز سياست » مقاله لرى ، انقلابدن صوكره استانبولده بر رساله حالنده نشر اولونمىشدر (۱) . او رساله يه كوز كزديرمىكده ، بويلا بر دعوانك عدم وجودى ، درحال وبالسهوله تظاهر ايدر .

(۲) اعتدالك هيمن طرفدارى يز . فقط دنيا ده هيچ بر حركت تاريخيه وارميدركه افراطه صابان جهتلى اولمش اولماسين ؟ « تورك يوردى » نك نشر ياقى ، توركچيلرك نه قدر اعتدال پرور اولدقلىنه كافى وثائق تشكيل ايدز ، ظننده يز . ۳ نيسانده چيقان « تورك يوردى » نك بر مقاله سنده ، رقابت اقتصاديه دن بحث اولونوركن شويلا دينلي يوردى : « بوكونكى كونده توركلر ، نه سياست و نه ده اقتصاداً تعرضى حركتده بولنمالميدرلر . . . خصم و رقيبلك توركلره اسناد ايتدكارى تعرضى حركتلك وجودينه اينانمورم ؛ لكن يز او اسنادلره وسيله اوله بيله جك افعالن بيله مجتذب طاوراعلى يز ؛ چونكه حقيقى قونلره اسناد ايتمه رك صرف حسن و هيجان ايله باييلان افعال موفقيتسزلكه محكومدر . » (۲) ديمك اوليوركه افراطدن حظ ايتمه مكده ، بو سطرلرى يازانله « پيام » ك باش محررى مشترك الفكردر .

تشرع و تنقيد ايتديكمز مقاله ده افراط پرورلكدن تحذير اولنوركن « بو صفحه احتشامك مزعج بر ايچ يوزى اولديغنى كورمه دن » دينلمىشدر . بونكه نه ديمك ايسته . نيلى يكي آكلاشيله ميور : صفحه احتشام نه در ؟ مزعج بر ايچ يوزى نه اوليور ؟ بونلك ايضاحنى رجا ايدرز .

(۳) عثمانلىق بر حقيقت تاريخيه در : « عثمانلىق بوكون بر دولته ، بر سلطنته ، بر لسانه ، بر اقليمه مالكدور . » دينليور .

اوت ، بر عثمانلى دولتى واردر . اقليم ذاتاً دولتك عناصر ندرندر . بوراده « سلطنت » ك نامنايه استعمال اولندينى واضح دكلدر . اكر عثمانلى دولتنده اجراى سلطنت ايدن عائله حكمدارى ، خاندان آل عثماندر ، معناسنه ايسه ، عثمانلىك بر سلطنتى ده واردر . اكر بر زمانلر واقع اولدينى كې دىنى اسلام و لسانى تورك اولان بر عثمانلى طبقه اجتماعيه سى مملكتك سياست و اقتصاداً حاكمى ، سلطانى Souverain ي معناسنه ايسه ، اوله بر سلطنتدن بوكون آرتق بر اثر قالمىشدر . لسانه كلنجه ، عثمانلى توركلرينك بر دىلى ، عثمانلى توركجه سى ، يا خود ده قيصه بر تعبيرله عثمانليجه موجوددر . فقط بو عثمانليجه

(۱) ۱۳۲۷ سنه سنده انتشار ايدن بوكوچوك رساله ، « تورك يوردى » و « زمان » كتابخانه لرئده بولونور .

(۲) « ۱۳۲۹ سنه سنده تورك دنيا سى » — آ . ي . — « تورك يوردى » — يىل ۳ . جلد ۶ ، صاى ۶۳ .

عثمانی دولتی تبعه سنک جمله سنک لسانمیدر؟ حتی بوکون عثمانی دولتک لسانمیدر؟ نهایت، دولت لسانی مسأله سی شمدی هانکی طرفه طوغری برتحول کوستورور؟ بورالری دوشونله لیدر.

اوت، عثمانلیق بر حقیقت تاریخیه ایدی، حالاده بر حقیقت تاریخیه در. لکن بالجمله تاریخی وارلار کبی اوده دائماً اولق حالده برورالقدردر، یعنی منادیاً دیکشمکده در: بوندن ایکوز ییل اولکی عثمانلیق، تنظیمات دورینک نظری و عملی، تئیردیکره فکری و فعلی عثمانلیقلری ایله بوکونک عثمانلیق هیج عینمیدر؟ عثمانلیک تحولات تاریخیه سنده وجهه حرکتی بارز بر صورتده کوریمیورمی؟

اسکیدن عثمانلیق بر ناجلیت، حاکم اولان بر طبقه، اهل اولان، بلکه ده سلطان اولان بر هیأت ایدی که بوتون حقوق سیاسییه مالک اولان اسکی رومالیانی آکدیریردی. بو هیأتک دینی، دین اسلام، دلی لسان عثمانی ایدی.

بو هیأت عرق اعتباریله مختلطدی: تورک، عرب، کرد، آرنائود، اسلاو، روم... مسلمان اولق، معین بر تربیه کورمک، و عثمانلیجه قونوشق اوزره بو هیأت داخل اولوردی.

اک زیاده مأموریتیه و قسماده طوپراغه مربوط اولان بوناجلیت سیاسی و عسکریه نك آلتنده، مختلف دیندن، مختلف عرقدن، مختلف لساندن، خلق، تبعه، رعایا واردی. بونلرده اسکی رومانک عواننه بکزرردی. ایشته شوشکل اجتماعی و تاریخیدن دولاییدر که بوکونه قدر روم وارمیلر، عثمانی تورک و اسلام کله لرینی بر برینه قاریشدیره رق قوللائیورلر.

دولت عثمانیه ده، وضعیت اجتماعی و سیاسی لرندن خوشنودسزاق کوستوروب ایلك باش قالدبران خرسیتیان رعایا اولدی، روملر، روملر، اسلاور، عثمانی هیأت سیاسی و اجتماعی سی تحت حکم و سلطنتده کندی دین، لسان و عادت لرینی، یعنی عناصر ملیه لرینی غائب ایتمک لری حالده، حاکم زمره سندن اولمادقلری و بوندن متضرر بوندقلری جهتله عثمانی هیأتنه کیرمک اینچون دکل، بوسبوتون مستقل اولق اینچون قیام ایتدیلر. تنظیمات، تبعه یی، رعایایی، عثمانی هیأتنه ادخال ایدرک، بو قیاملرک و قیاملردن نشأت ایدن انقساملرک اوکئی آلمق ایسته دی.

و بوسورتله عثمانلیفه یکی بر معنا ویریلش، یکی بر مفهوم ادخال ایدیلش اولدی. آرتق عثمانلیک دینی، یا کز دین اسلام اولیه جقدی. بوندن بویه مختلف دینی کیمه لری برکشدیرمک اینچون بر دولتک تبعه سی یا خود اهالی سی اولق و بر درجه یه قدر عین لسانه قونوشق رابطه لری کفایت ایده جکدی. عثمانلیلر، عثمانی تورکجه سیله مکشلرده یکنسق تربیه کوره جکلر، عین حس ایله دولت عثمانیه یی، عثمانی وطنی سوه جکلر، اونک اوغرنده عین فدا کارلارده بولونوب، منافع عمومی دن عین درجه ده مستقیم اوله جتلردی. بزم آکلادیغمزه کوره تنظیماتک فکری غایه سی بو اولمشدر. فکر ایله فعل، مفکوره (ideal) ایله شانیت (Réalité) توافقی ایتدیمی؟ فکرده وجود بولان تنظیمات

عثمانیلنی، حقیقتده وجود بولدی می ؟ عثمانلیق فکری تحول ایتدی . لکن عثمانلیق تاریخی وارلی او فکره کوره می دیکشدی ؟ - بو سؤالره سلطان محمود نایدن چنانجه مدافعه سته قدر کچیردیکیز ، داخلی ، خارجی ، عسکری و سیاسی وقایعدن دها بلیع جوابلر ، برله بیلیر می ؟ ...

تکرار ایدیورز : تاریخی حقیقتلر متمادی تحوله در . و بو تحول دائمی ، هر زمان کوز اوکنده بولندیریلایدیرکه استقبانه حاضر لائق قابل اولسون . استقبانه آیین کوزله باقاییانلر ، باغوب حاضر لائمایانلر : خسرانه اوغرارلر . اطرافزده کی ملتلر ، ماضی بی جدی تدقیق ایدرک ، مستقبل احضار ایلورلر . او ملتلرک افراندن هیچ بریسی او تدقیق ، بو حاضر لئی شایان تنقید بولییور .

یوسف آقچورالرک ، باخود اونلرک آبا واجدادینک عثمانیلنی ، عثمانی مدنیتی تأسیس ایتک ادعاسنده بولندقلری خاطر یزه کلپور و بوادعاده بولنورلرسه شبهه یوق که پک کولنج اولورلر . و یوسف آقچورالر ، دائماً اعتراف ایدیورلرکه عثمانی مدنیتک تأسیسده تورکک ، عربک ، آرنانودک ، ارمنینک ... الخ بر خصه مساعیسی واردر . حتی ، بر ، بر بوجوق عصر اولنه کلنجیه قدر ، بو مختلف عنصرلردن معین بر اسلام تربیه سی آلتنده بر هیأت مخلطه بیلله تشکیل ایتشدیر . نته کیم دمین ایضاح ایتدک . فقط بوندن بویله ممکن می ؟ -- ایسته اصل دوشونیه جق ، قونوشیله جق ، اثبات اولونه جق مسأله بودر .

(۴) اکر ، عثمانیلنی تأسیس ایدن اقوام مختلفه دن تورککی آیره ایدک . بو طوطور اقدده دیکیش طوطد برامازدق ، دینلیور .

ملک مفتوحزده کی اقوامک تورکارله ناصل برلشدیکنی ، ناصل مساوی اولدیغنی یوقاریده ، آکلایه بیلدیکیز قدر آکلامایه چالیشدقدی ، مع مافیله بوراده قبول ایدلم که فاتح تورکار ، بوتون تبعیه ، بوتون رعاییه عین مامله بی ایتشدیر ، مسلم ، غیر مسلم ، تورک غیر تورک آیرماملر ، آزاده آیری غیری قالمش ، صدارته وارنجیه قدر هر اقبال ، هر منصب ، مسلم و غیر مسلم هر فردده متساویاً میسر اولمش . . . لکن عجباً بوندن سوکرده ، اویله اولدیه جکمی ؟ تورکارک « بوندن بویله تورکاره تورک دینیجه جک » دیه بر قانون چیشارمه سی ایله ، روم روملقدن ، ارمنی ارمنیله کندن . . . الخ واز کچوب « عثمانی م » دیه جکمی ؟ بونورلر ، ملی و مختار اولان عرب ، روم ، ارمنی . . . مدنیتلرینک ترقی و تکملنه چالیشیه رق ، یالکیز مختلف عثمانی مدنیتنه چالیشه جقلر می ؟

(۵) مقاله ده بوسؤالره جلدی بر جواب بولامادق : دینلیورکه « بز او اعتقادده یزکه عثمانلیقه رواج ویره رک ، عربدن کورده قدر اقوام سسائره منری او امله ربط و جلب ایلیرک ، هیأت اجتماعیه منری ، دولجه و ملتجه آتیر ملی ، بیوتلی ، یوکسته لی یز . » بوجله ، بوتون مقاله ده ، محررینک مثبت اولان فکر لرینی افاده ایتک حیثیتله ، اک مهم جمله در . عیناً آلدق عمومی سوزلری ، عمومیتدن قورتارمه یه . و کله لرک متشخص Concret معنارینی آریوب بولایه و تسلسل فکریده آچیق قالان برلری طولدیرمه یه چالیشلم :

بر دفعه بوراده عثمانلیقدن نه مراد اولیور؟ عثمانلیق نه کی مؤسسات ايله متجلیدر؟
یوقاریده عثمانلیک بردولت، برسلطنت، برلسان، برافلیحه مالک اولدینی سوبلیلیوردی.
عثمانلیقه رواج ویرمک عثمانلی دولتی ترقی ایتدیرمک، یعنی یوللار دیر بوللار، یاغی،
نهرلری سیر سفاشنه مساعد برحاله قویغی، دولت نامنه زراعت بانکهلری آجیق ... الخ،
یاخود زرهلیر صائین آلتی، تجهیزات عسکریه بی مکملکدیرمک، عثمانلی اقلیمک
حدودلری کندیشتیمک ... الخ دیمک ایسه، البته هیز بونی ایستریز، و بو آرزومک
حدودینی یالکنز امکان و اقتدار چیزه. - عثمانلیقه رواج ویرمک، عثمانلی تورکجهسی،
ادبی، فلسفی، سیاسی، علمی، صناعی فکرلرک، مفهوملرک چلهسی افاده ایدمک یاه جک
بر درجهیه اصماد اتمک دیمک ایسه بوکاده تورکلر ایچنده هیچ بر معارض، مخالف
بولونماز. فقط بوللر یایلیقه «عربدن کرده قدر اقوام سائرهمزی»، یعنی عربی،
مارونی، سوریانی، کلدانی، یهودی، رومی، بولفساری، صربی، تورکی،
ارمنی، - اقوام سائرهمزدن اولدولرم وار. - «اوامله»، یعنی عثمانلیقه ربط و جلب اتمک
قابلیدر؟ قابل دیمک، بوکونکی وقایعه، حقایقه کوز یوغمی، دوه قوشنک صافلامی
اصولنی تطبیق اتمک دکلیدر؟

بوللر، «اوامله» ربط اولندقدن سوکره، مجموعندن تشکیل ایدن «هیأت
اجتماعیه میزی، دولته و ملتجه آرتمیرمالی، بویوغلی، بوکستملی. - فقط بوراده
«ملتجه دن» مقصد نه در؟ عرب، روم، ارمنی، تورک «اوامله» جلب اولندقدن
سوکره برملتھی احداث ایدمک بولمک دیمی، مفکوره سی نه اوله جی؟

اوت، فرانسزلر، قرون وسطانک ایتدالرنده، بزم شیمدیکی حالز قدر دکله ده،
نسل، لسان، مؤسسات اعتباریله خیلی قاریشیق بولنیورلردی، برچوق عصرلر بوللری
فرانسه حدودی ایچنده وقایع تاریخیه آتشیله قایناهرق، نهایت بوکون کوردیکمز بر
ملتی، فرانسز ملتتی وجوده کتیردی. عجبا، «پیام» باش محرری، بوتاریخی عملک،
دولت عثمانیه ده، بوندن سوکره باشلایه جفته می اینانیورلر؟

«او حقیقتی ده منصفانه نظر امعاندن اوزاق طوتماملی بک بوقوملر ایچنده فکرآ،
تمدناً، بزدن ایلری کیدنلر چوقدر. - های های! بزاو حقیقتی قطعاً نظر امعاندن
اوزاق طوتمیورز. حتی نظر امعاندن اوزاق طوتمادیمز ایچوندکه «اوامله» جلب
وربط اولنوب بر «ملت» احداث ایدیله بیله چکنه بردورلو عقل ایردیرم میورز.

(۶) عثمانلیق ترقی ایدرسه، بوندن اک زیاده تورکلرک حصه مند اوله جفته،
عثمانلیقه تنظیماتدن اول تنظیمات طرفندن ویریلش مفهوملردن خارجه چیقلماق شرطیله
بزده قانمز، فقط یوقاریدن بری صوره کلدیکمز برسوال وار: او مفهوملر دائره سنده
عثمانلیک وجودی بوکون وارمیدرکه ترئیس ممکن اولسون؟

(۷) «تورکلک جریانک عثمانلیقه بر نقطه نظرندن خدمتی اولدی، بزدن ملتیت
دویغولرینی او یاندردی، لسانه سفوت وساده لک ویردی،

ایسته بوراده قوللانیلان « ملیت » کلمه سی ، بزم ذهنمزی بوسبوتون قارشیدردی .
 مخاطبمیز بو « ملیت » کلمه سنی قوللانیلرکن ، یوقارده آرتدیریلوب یوکسلیله جکندن بحث
 ایتدیکی « ملیت » مفهومی مراد ایتمش اولاماز . شبهه یوق که او یاندیغنی مشاهده
 ایتدیکی « ملیت دویغوسی » ، تورک ملیتی دویغوسیدر . بو حالده ..؟ بو حالده ، عثمانلیلق
 برملیت دکل دیمکدر ؛ بو حالده ، دولت عثمانیه ایچنده ملیت دویغولرینک ، یعنی تورک ، عرب ،
 ارمنی ، ... الخ ملیتی دویغولرینک او یانمە سی عثمانلیلقه خدمت دیمکدر ؛ بو حالده ، بوراده
 قوللانیلان عثمانلیلقه معناسی نه در ؟ ..

لسانک صفوت وساده لکنه خدمتمزک ، علی کمال بک افندی کبی مشکلمسند و خرده جو
 برسان استادی طرفندن تصدیق اولونمە سنه بالطبع چوق سونیورز ؛
 (۸) ولسانی ساده لشدیررکن ، ملی سیاست طرفدارلنی ایدرکن خوپالقلر کوستر .
 یلمه سی لر و منمده کندیلری ایله برابر قانمز . ذاتاً اجتماعی و سیاسی فعالیتلرک هیچ
 برینمده ، نه لسانده ، نه سیاسیتده ، نه محرر لکنده ، نه معلم لکنده حاصلی هیچ بر شیده
 خوپالقی کوستر یلمه لیدر .

فاضل مناقدمیزده تسلیم بویورورلرکه مطالعاتمیزده دائماً شیئی (Objectif)
 قالمیه چالیشدق . ذاتاً بوجموعه نیک ایکی اوج سنه لک حیساتی تعقیب ایدن
 دوستلریمیز بیلرلرکه شیئی لک ، « تورک یوردی » نیک سیجیه لر ننددر . مسأله نیک
 جدیت و اهمیتندن دولای ، مناندمیزده (معارضمیز دیمک ایسته مه یز) عین
 اصولک تعقیب اولنمە سنی رجایه کندیمیزده حق بولیورز . — ت . ی .

تورک لک سئونی

عثمانی مجلس عمومیه سنک آیینمە سی و قانونه اساسینک تعمیرینی . — مایسک
 برنجی کونی ، بالداث خاقان حضرتلری فندقی سرائیه تشریف بویوره رق ، نطق هایونلرینی
 اوفوتوب ، اعیان و مبعوثان مجلسلرینی آچشلردر . مجلس عمومینک ایلیک ایشی عریضه
 جوابیه حاضر لاق و مجلس عمومیه اکالی اعیانک تصدیقنی بکلین قانون اساسی
 تعدیلنی مذاکره ایتک اولدی . قوه تشریعیه ایله قوه اجرائیه بیننده توازن حصولنی
 تأمین ایتک املیه سابق مجلس مبعوثان طرفندن قانون اساسیده اجرا ایدیلن تعدیلاتی ،
 مجلس اعیان سرعتله تدقیق و قیصه بر مذاکره یی متعاقب بو یوک بر اکثریتله تصدیق
 ایله دی . بز ، اوتە دنبری عثمانی دولتمده حکمدارلق مقامنک غایت یوکسک و او مقامک
 طوغریدن طوغری به امری آلتمده بولماسی اقتضایدن قوه اجرائیه نیک ده جدأ قوتلی اولماسی طرفداری
 بولندیمیزدن ، دورت بش ییل اولکی خطالرک بو کچه قالش تعمیرینی بالطبع آلفیشلایانلردنر .

یکی « تورابه » لک آلمانجه به ترجمه اولونمە سی — خالده خانم افندینک
 مخلصلری « یکی توران » ، مستشرق شرادر افندی طرفندن آلمانجه به ترجمه اولنهرق ،
 « اوسمانیشرلوئید » ده نشر اولنمە یه باشلامشدر .